

Wederkerige schenkingen in het huwelijk en de wettelijke samenwoning

nieuws
legal, particulieren,

02 november 2023

Wil je je relatie naar een hoger niveau tillen? Ben je aan het overwegen of je moet trouwen of eerder moet kiezen voor een wettelijke samenwoning? De trend van vandaag laat zien dat steeds meer koppels kiezen voor een wettelijke samenwoning voordat ze de stap naar het huwelijk zetten. Maar waarom is dat? In dit artikel zullen we de belangrijkste verschillen uitleggen voordat we ons verdiepen in de mogelijke schenkingen tussen partners.

Huwen of wettelijk samenwonen?

Start

Het starten van een wettelijke samenwoning is aanzienlijk laagdrempeliger dan het aangaan van een huwelijk. Wettelijke samenwoning is mogelijk zodra jij en je partner juridisch bekwaam zijn om een overeenkomst af te sluiten en niet al met iemand anders getrouwd zijn of wettelijk samenwonen. Zodra beide partners een verklaring van wettelijke samenwoning afleggen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, ben je wettelijk samenwonend. Een huwelijk daarentegen gaat gepaard met meer formaliteiten.

Onderweg

Bij een huwelijk zijn de regels van het primair huwelijksvermogensstelsel van openbare orde, wat betekent dat ze van toepassing zijn op alle echtgenoten vanaf het moment van het huwelijk en gedurende de hele huwelijkse periode.

Maar er is ook nog het secundaire huwelijksvermogensrecht, dat de vermogensrechtelijke verhoudingen van de echtgenoten onderling en ten opzichte van derden regelt. Echtgenoten kunnen ervoor kiezen onder welk stelsel ze vallen, anders vallen ze automatisch onder het wettelijke stelsel. Voor wettelijke samenwoners geldt het secundaire huwelijksvermogensrecht per analogie, en daarom is het toch verstandig om een samenlevingsovereenkomst op te stellen, vergelijkbaar met een huwelijkscontract.

De keuze tussen huwelijk en wettelijke samenwoning is persoonlijk en hangt af van

verschillende factoren. Hoewel het huwelijk vanuit juridisch oogpunt uitgebreider is geregeld, biedt de wettelijke samenwoning ook tal van mogelijkheden om zaken te regelen. Het is essentieel om alle aspecten grondig te overwegen voordat je een beslissing neemt die bij jou en je partner past.

Einde van de relatie

Als de wegen niet langer dezelfde kant opgaan, kan een huwelijk tot een einde komen. In dit geval moet een echtscheidingsprocedure worden opgestart, waarvoor je jou bij de bevoegde familierechtbank moet aanmelden, met of zonder de bijstand van een notaris of advocaat.

Aan de andere kant vereist het beëindigen van een wettelijke samenwoning bijna geen complexe procedure. Het enige wat je hoeft te doen, is contact opnemen met de ambtenaar van de burgerlijke stand en melden dat de samenwoning wordt beëindigd. Het is zelfs niet noodzakelijk dat beide partners persoonlijk aanwezig zijn, aangezien een wettelijke samenwoning eenzijdig kan worden opgezegd.

Schenken tussen echtgenoten

Als wettelijk samenwonen zo eenvoudig lijkt, waarom zou je dan nog trouwen? Ondanks de administratieve formaliteiten zijn er namelijk aanzienlijke fiscale voordelen waarvan je kunt profiteren. Het is al jarenlang gebruikelijk dat echtgenoten goederen uit hun eigen vermogen aan elkaar kunnen schenken. Het voordeel van deze schenkingen tussen echtgenoten, buiten een huwelijkscontract om, is dat ze te allen tijde herroepbaar zijn.

Deze flexibele techniek heeft in veel gevallen geholpen wanneer een huwelijk op de klippen dreigde te lopen. Herroeping vereist namelijk geen specifieke vormvoorwaarden en kan worden ingeroepen bij de ontbinding en vereffening van de huwgemeenschap tijdens een echtscheiding. Aangezien herroeping met terugwerkende kracht plaatsvindt, komen de geschonken goederen belastingvrij terug in het vermogen van de schenker.

In theorie is het zelfs mogelijk om de herroeping in te roepen bij het overlijden van de begunstigde echtgenoot. Zolang de schenkende echtgenoot in leven is, kan hij of zij de schenking herroepen. Het is echter belangrijk op te merken dat dit mogelijk gepaard kan gaan met fiscale gevolgen, omdat er erfbelasting kan worden geheven. Momenteel heeft de Vlaamse Belastingdienst in meerdere gevallen de herroeping van de schenking bij overlijden als fiscaal misbruik bestempeld. In afwachting van juridische uitspraken op dit gebied is het raadzaam om alternatieve planningsmethoden te overwegen.

Wederkerige schenkingen tussen partners

Een andere manier om uw partner op een fiscaalvriendelijke manier te begunstigen, is via wederkerige schenkingen. Bij deze techniek doet de ene partner een schenking aan de andere partner onder de voorwaarde dat deze schenking wordt ontbonden bij het vooroverlijden van

de begunstigde partner. Vervolgens voert de andere partner een vergelijkbare schenking uit. Er moet een verband bestaan tussen beide schenkingen, dat kan op chronologische, juridische en/of formele wijze tot uiting komen. Chronologisch: wanneer beide schenkingen zich bijna gelijktijdig voordoen; formeel: als beide schenkingen in één akte plaatsvinden; juridisch: als de ene schenking wordt gedaan in functie van de andere schenking.

Deze techniek kan met name aanzienlijke belastingvoordelen opleveren bij wederkerige schenkingen van roerende goederen. Het vlakke tarief van 3% staat in contrast met de bekende progressieve tarieven in de erfbelasting van 3% - 9% - 27%. Bij schenkingen van onroerend goed zal de belastingbesparing echter minder significant zijn.

Het Burgerlijk Wetboek staat echter niet toe dat echtgenoten wederkerige schenkingen in één akte uitvoeren, tenzij dit wordt verwerkt in het huwelijkscontract of als er een alternatieve schenkingsvorm beschikbaar is. Wettelijk samenwonenden zijn niet onderworpen aan dit verbod. Zij kunnen wederzijdse schenkingen dus wel in één notariële schenkingsakte laten opnemen, waardoor mogelijk slechts één keer schenkbelasting wordt geheven. De voorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in artikel 2.8.4.1.2, eerste lid van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Wees echter voorzichtig! De Vlaamse Belastingdienst is geen fan van deze techniek en zal niet aarzelen om dit als fiscaal misbruik te kwalificeren. Er moet een degelijke niet-fiscale motivering zijn om deze toets te omzeilen. Het toevoegen van verschillende activa met verschillende waarden aan de wederzijdse schenking kan de kans op succes vergroten.

Conclusie

Uiteindelijk is de keuze tussen het huwelijk en wettelijk samenwonen een persoonlijke beslissing. Hoewel het huwelijk extra wettelijke bescherming biedt, biedt de wettelijke samenwoning ook tal van mogelijkheden voor het regelen van uw zaken. Het belangrijkste is dat je de optie kiest die het beste past bij jouw persoonlijke situatie en behoeften.

Eveline Smet *senior manager legal*
e.smet@atern.io